

Релігійна свобода. Законодавство України «Про свободу совісті та релігійні організації»: європейські стандарти та українські реалії : наук. щорічник [Електронний ресурс] / [за заг. ред. А. Колодного (гол. ред.), М. Бабія, Л. Филипович]. – К., 2007. – № 11. – С. 132–138. – Режим доступу : <http://religstudies.org.ua/main.php?display=element&SID=8f08d41&EID=bc4cf90&page=1#bc4cf90>

УДК 821.161.2.09

Ірина Сирко

МОВНИЙ ОБРАЗ ЛЮДИНИ В ТЕКСТАХ ЩОДЕННИКА М. ГАЛАБУРДИ-ЧИГРИН

У статті акцентовано увагу на особливостях щоденникового дискурсу М. Галабурди-Чигрин в аспекті авторського семантичного й аксіологічно-оцінного моделювання образу *людини*. Наголошено, що особливості індивідуального стилю детерміновані екстралінгвальними чинниками, зокрема «діаспорним» світоглядом.

Ключові слова: щоденник, мовний образ *людини*, категорія оцінки, конотація.

Сирко І. Языковой образ человека в текстах дневника М. Галабурды-Чигрин. В статье акцентируется внимание на особенностях дневникового дискурса М. Галабурды-Чигрин в аспекте авторского семантического и аксиологически-оценочного моделирования образа *человека*. Отмечается, что особенности индивидуального стиля детерминированы экстралингвальными факторами, в частности «диаспорным» мировоззрением.

Ключевые слова: дневник, языковой образ *человека*, категория оценки, коннотация.

Syrko I. Lingual Image of Man in M. Halaburda-Chyhryn's Diary. The article deals with the peculiarities of M. Halaburda-Chyhryn's diary discourse in the aspect of author's semantic and axiological-evaluative modeling of the image of *man*. It has been emphasized that features of author's individual style are determined by extralingual factors, including the «diaspora» worldview.

Key words: diary, lingual image of *man*, category of evaluation, connotation.

Постановка наукової проблеми та її значення. Аналіз досліджень цієї проблеми. Дослідження ключових образів як компонентів лексико-семантичної системи щоденникових записів – важливий аспект сучасної *девіаріумології* (щоденникознавства). В українській

лінгвістиці цей лінгвістичний напрям започатковано й успішно розвинуто в працях Т. А. Космеди, Л. І. Мацько, Т. В. Радзієвської, М. І. Степаненка. Цінними для формування цілісного уявлення про жанрову природу щоденників як специфічних еґо-текстів є також літературознавчі праці (І. Дзюба, Ю. Барабаш, Л. Таймазова, Є. Баран, Н. Видашенко, В. Любченко, І. Михайлин тощо).

Окремий сегмент українських щоденниковознавчих студій становить вивчення записів, здійснених у діаспорі. Адже відомо, упродовж ХХ ст. ціла плеяда видатних українських діячів науки, культури, освіти, політики й ін. із різних причин змушені були емігрувати й тривалий час провели поза межами етнічної України – у діаспорі. Крім того, на сьогодні маємо також уже сформоване покоління діячів, котрі народилися та виростили в діаспорі, але демонструють чітке й послідовне визнання своєї української ідентичності. Фіксації їхнього життєвого досвіду, вражень, особистих переживань були предметом висвітлення в літературознавчих працях (А. Харченко «Трансатлантична історія Юрія Луцького (Рец. на кн.: Луцький Ю. Роки сподівань і втрат. Щоденникові записи 1986–1999 років)», «Проблема україноцентризму крізь призму антиномії “націоналізм – космополітизм” (на матеріалі щоденників Юрія Луцького)», В. Чапленко «Щоденник Микити Шаповала» та ін.).

Незначний поки що досвід аналізу діаспорних щоденників, напрацьований на сьогодні в українському мовознавстві (Н. Мазур, І. Сирко) дає підстави стверджувати, що цей сегмент національного девіаріумного корпусу ще не актуалізовано як самодостатній об'єкт лінгвістичного вивчення. Із цього погляду, щоденник М. Галабурди-Чигрин становить цінність не тільки як новітній матеріал, але і як площина реалізації ключових мовообразів, що детерміновано специфічним світосприйняттям і мовомисленням авторки, світогляд та мовна особистість якої сформувалися в діаспорі.

Мета статті – визначити особливості щоденникового дискурсу М. Галабурди-Чигрин в аспекті авторського семантичного й аксіологічно-оцінного моделювання образу людини.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Звернення до постаті М. Галабурди-Чигрин мотивоване тим, що в Україні й на теренах українського зарубіжжя вона відома як співачка-журналістка, громадсько-політична діячка української діаспори Австралії, постійний кореспондент української

газети «Вільна думка» в Сідней, редактор і диктор Австралійського державного радіо СіБіЕс (голова його українського відділу). Про таких діячів із «подвійною ідентичністю» (українців, які народилися й особистісно сформувалися поза межами України) промовисто висловила Ю. Денисенко в розвідці «Жіночі виміри культурологічних концепцій української діаспори»: «Еміграція ... – це образа, яку жінки – діячі української діаспори переживали дуже глибоко, саме тому головним образом творчості для них була Україна та різні варіації на тему історичної Батьківщини. Їх творчість та культурно-філософські погляди спрямовувалися на здобуття незалежності України, підтримку духу земляків, котрі залишилися на Батьківщині» [3, 103]. І далі: «Жінки української діаспори зробили не менший внесок до культурологічної проблематики, ніж чоловіки-науковці, але з дещо іншими акцентами» [3, 105]. Індивідуальні акценти М. Галабурди-Чигрин виразно простежуються в її ідіостильовій манері портретування людей (опис зовнішніх ознак, психологічних особливостей, поведінки, мови тощо) в контексті історичних подій в Україні в період здобуття незалежності.

Досліджувані щоденникові тексти репрезентують різні форми вираження оцінки як продуктивного засобу передавання емоцій автора та формування емотивного значення номінацій. Одним із переконливих засобів її вербалізації виступають оцінні епітети щодо збірного іменника *люди*. Емоційно-оцінні (рідше – логічно-видільні) характеристики *чудові, прекрасні, цікаві* засвідчують позитивне ставлення до конкретних осіб, їх сприйняття авторкою в момент зустрічі й наступні враження про них: *Зустріла чудових людей...* [2, 60]; *Зустріла я дуже багато цікавих людей* [2, 10]; *люди тут прекрасні й тут я чулася між своїми й бажаним гостем!* [2, 174] тощо.

За спостереженнями дослідників (Н. М. Сологуб, Г. М. Сюта), у концепції психологічного портретування у творчості діаспорних поетів стрижневим є показ її *екзистенційної сутності* [9, 43]. На рівні мововираження (словника, синтаксису тощо) цей мотив вербалізують автологічні та металогічні вислови, у яких множинна форма *люди* поєднана з предикатами – *відчувають потребу, хочуть, живуть, працюють* та ін., порівн: *Люди...відчувають велику потребу бути любленими* [2, 176]; *Люди хочуть краще жити* [2, 176]; *Люди живуть багатим духовним життям* [2, 97]; *Люди мусять знати, звідки їхнє коріння, звідки їхні предки* [2, 123]; *Люди ... працюють в напрямку визволення України* [2, 97].

Епізодичні мікроконтексти – описи окремої людини в групі, натовпі, юрбі тощо мають певну негативну оцінність: *Ніколи не доводилося мені стояти отак серед стільки схвильованих людей. Чулася безсилою, зовсім не важною особою, просто чулася нічим...*[2, 121]; *Петро Перепуст зауважив, що я розстроєна, взяв мене від натовпу* [2, 27]; *Мені було вкрай неприємно, що біля мене повно людей...* [2, 33]; *глянула на ту масу людей, ...думала, що зімлію* [2, 30]; *А люди все заповняли площу й навколишні поля. У масі – й моя родина, яку не могла віднайти* [2, 77]. Як стверджує Г. М. Сюта, «поєднання номінації людина (як носія індивідуальних характеристик) з іменником юрба («велике, безладне, скупчення людей; натовп») актуалізує ... мотив екзистенційної розгубленості» [9, 43]. На рівні експресивного синтаксису цю метафоричну тему розгортають риторичні питання – *Та люди десь поспішали. Таксівка одна за другою від'їжджала. Хто б мене слухав?* [2, 15].

Синтаксична інтенція фрази визначає вживання оцінних структур у ролі або препозитивних узгоджених означень, або відокремлених прикладок, поширених підрядними означальними реченнями. Для ідіостилю М. Чигрин характерний саме останній тип синтаксичних конструкцій: *дорогими для мене стали ... всі ті добрі люди, яких зустрічала в Україні.., які мене прийняли як рідну* [2, 11]; *залишила дорогих мені людей, які на все моє життя стали рідними* [2, 10] та ін. Частотними є пояснення оцінок людей (і позитивних, і негативних) через нанизування контекстуальних синонімів, порівн.: *В Україні зробилася розтріпаною, неуважною* [2, 164]; *Пан Федір – людина сердечна, жартун* [2, 174].

Синтаксична організація щоденникових записів підпорядкована вимогам документальної прози щодо точного називання персонажів, їхніх соціальних станів тощо. Така інформація оформляється в синтаксичних конструкціях із прикладками, порівн: *Ігор Прокопишин, художник з Ніжневартовська Західнього Сибіру, твердив, що 60 тисяч українців зовсім ізольовані від України* [2, 64]; *Олег Кузан, представник Пресового Центру Наметового Містечка, розповів, що акція голодівки підготовлялася місяцями* [2, 66]. Прикладкові конструкції структурно пов'язані із синтаксичними особливостями хронікальних текстів. Однак, на відміну від останніх, щоденники М. Галабурди містять значну кількість оцінних номінацій, до яких звертається авторка, інформуючи про споріднені, товариські, станові

й ін. зв'язки між певними особами: *Добре, що в Наметовому Містечку знайшовся Микола Кунцевич, відданий студентам добряга. Він постійно знаходився з ними в таборі, допомагав їм чим міг* [2, 68]. Оцінна номінація *добряга* («фрозм. Те саме, що *добряк*» [СУМ II, 326–327]) увиразнює авторський словник, синтезуючи ознаки розмовного, художнього та публіцистичного стилів. Особливе емоційне забарвлення цієї номінації пов'язане з наявністю оцінного суфікса, що на рівні словотвору виявляє україноцентричність мовомислення авторки. Адже, як слушно зауважує Т. А. Космеда, «для українського національного характеру властивий високий ступінь інтимізації, що виявляється, наприклад, частотністю використання суфіксів суб'єктивної оцінки» [див. про це: 5, 248–268]. Спізвучну думку висловлює С. Я. Єрмоленко: «Різні стилістичні колорити – ласкавість, ніжність, інтимність, доброзичливість або неприязнь, обурення, гнів – створюються емоційно забарвленою лексикою» [4, 322].

Характерна ознака текстів щоденника – поєднання різностильової (наприклад розмовної та книжної) лексики. Ця ознака притаманна й мовостилю М. Галабурди-Чигрин. Зокрема, її простежуємо в позитивно-оцінних описах, оцінках конкретних людей, їхніх характерів, діяльності, у яких поєднуються розмовні одиниці та книжні слова й вислови, конструкції: *Іван Гаврилюк – гордий «гуцул від народження», як він себе називає.* [2, 124]; *Доля звела його замолоду з, як він каже, добрими людьми – Романом Лубківським, Михайлом Косівим та іншими* [2, 122]; *Україна має розумних провідників, таких, як Левко Лук'яненко, Іван Драч, Михайло і Богдан Горині...* [2, 60]. Контексти з негативною оцінкою згаданих у щоденнику осіб нечисленні: *Головуючий на сесії Іван Плющ увесь час розгублювався, дозволяв депутатам перескакувати з однієї теми на іншу. Він калічив українську мову!* [2, 18–19].

Про спонтанність мови щоденникових записів свідчать як позитивні, так і негативні коментарі й оцінки, що їх дає авторка тим самим особам у різних ситуаціях. Це підтверджує слухність висловлювання Т. А. Космеди: «Щоденниковий текст передбачає наявність різних, навіть діаметрально протилежних, гострих оцінок однієї й тієї ж особи, оскільки відображає щирий діалог Ego і AlterEgo автора, об'єктивно показуючи мінливість його світосприйняття, право на вираження суб'єктивних думок» [6, 294]. Так, у тексті щоденника поряд із зазвичай послідовними позитивними характеристиками постійного

кореспондента українських радіопрограм в Австралії Анатолія Доценка та представника кінофірми «Україна» Богдана Дмитерка (*Я вдячна долі, що в Коломиї є Богдан Дмитерко. Він, як ангел-хоронитель, опікувався мною, їздив й водив мене по місті. Не раз застановлялася над тим, ЩО я би робила, якби не Богдан... Богдан друг, вірний друг!* [2, 172]; *Я все вдячна долі, що є Доценки* [2, 100]; *Доценки справді чудові люди* [2, 176]) з'являються оказіональні негативні оцінки їхньої поведінки, викликані психологічним станом авторки (*Будучи зайнятим, він не встиг приїхати на київську станцію попрощатися зі мною. Я згірчена поведінкою Анатолія! (Доценка – І. С.)* [2, 176]; *Іван вечером від'їжджав в Миколаїв. Богдан в Коломию. Я згірчена! Не розуміла, чого саме напередодні мого виїзду з України вони «десь» їдуть. Хто буде мене виряджати?* [2, 173]. Ключовими носіями позитивної оцінки у наведених контекстах виступають номінації *ангел-хоронитель, друг, словосполуки вірний друг, справді чудові люди*, фразеосполука *я вдячна долі* тощо. Основний вербалізатор негативних вражень авторки – предикат *згірчена*.

Мовний образ людини в щоденнику М. Галабурди-Чигрин розкривається через словесне зображення морально-етичних цінностей, душевних станів персонажів, їх соціальне й поведінкове портретування. Особливе функціональне навантаження при цьому мають оцінні вислови, до складу яких входять прикметники з позитивною семантикою й відповідною прагматикою. Серед таких виокремлюємо характеристики:

– удачі: *Іван з природи децю сором'язливий. І – гордий* [2, 122]; *Панство Маїталер – гостинна родина* [2, 114]; *Як довго житиму, не забуду вірного гуцула з Коломиї* [2, 116];

– інтелекту, внутрішнього світу: *Зустріла я дуже багато цікавих людей* [2, 10]; *Україна має розумних провідників* [2, 60]; *живуть багатим духовним життям* [2, 97];

– професіоналізму: *Пан Павличко...добрий політик, який користується великою пошаною не тільки в Києві, а по всій Україні* [2, 19]; *Михайло дуже здібний й цікавий фотограф!* [2, 172]. Авторка принагідно висловлює думку про творчість портретованого персонажа: *Мала нагоду сама переконатися в тому, якої високої класи він [Іван Гаврилюк] артист, бо бачила його при роботі* [2, 122].

Зафіксовано позитивно-оцінні номінації, що характеризують людей у суб'єктивному сприйнятті авторки. Порівн.: *Пані Рита –*

журналістка. Вона мені відразу сподобалася [2, 16]; *Зустріти тих людей – особисто було для мене святом* [2, 17]. Кількісно численну групу оцінних структур становлять характеристики людей за соціальною поведінкою та ідеологічними орієнтаціями (*Ті, що працюють в напрямку визволення України, цілком віддані своїм ідеям* [2, 97]; *так дуже цікавляться подіями в Україні* [2, 52]; *дехто – повний вимог* [2, 176]; *обізнані з політичною ситуацією* [2, 7]; *в нашому народі все ще є високе почуття самовідданості* [2, 68]). Доречно в цьому контексті згадати характеристики психотипу українців, акцентовані в праці Г. Новоженець «Прояви української ментальності в мистецтві: світоглядні лінії та позиції». Зокрема, авторка вказує на «особливості української душі, що ними є ліризм, життєлюбство, гостинність, сентиментальність, поетичність, релігійність, героїчність, патріотизм та ін.» [7, 139]. Ця думка перегукується з уявленнями про український характер, репрезентованими в «Спогадах» Віри Вовк, представниці Нью-Йоркської групи поетів. У її баченні українці постають як «вперті та роботящі, духовно багаті, привітливі, доброзичливі, гостинні, глибоко духовні» [1, 157].

Істотний фрагмент спогадів про людей, із якими М. Чигрин спілкувалася в Україні, формують мікроконтексти зі стрижневим словом *молодь*. Із-поміж них звертаємо увагу на словосполучення, у яких дистрибут *молодь* означається позитивно-оцінним прикметником *цікава*: *Не жаліла, що їхала з такою цікавою молоддю!* [2, 74]. Молодих українців авторка щоденника характеризує через опорні поняття *відданість ідеї, віра в перемогу* тощо: *цілком віддані своїм ідеям* [2, 97]; *молодь бореться за права народу* [2, 97]; *твердо вірять, що переможуть* [2, 68]. Захоплення їхньою громадянською позицією засвідчують такі записи: *З великим подивом ставлюся до нашої молоді, тієї до 30 років життя. Незважаючи на невігоди щоденного життя, ... та молодь знайшла спосіб і дорогу бути з народом* [2, 49]; *Мені тяжко повірити, що зі мною розмовляли 15-, 16-, 17- й 19-літні хлопці. Вони, немов дозрілі політики. Порівнюю їх до австралійських ровесників. Як обставини життя примушують молодих хлопців думати про поважні справи, якими, на жаль, не цікавиться наш так званий «середняк» в Австралії»* [2, 35]; *З групою молоді ми пішли на мітинг* [2, 24]. Кульмінаційний вияв позитивної оцінки вербалізує означення *чудова*: *Україна має чудову молодь, яка знає й розуміє, що вона хоче* [2, 60].

На протипагу теренним, образ діаспорних українців у записі від 3 травня 1991 р. подано в негативному ракурсі, у ньому домінують оцінки, що виражають такі смисли, як 'інертність', 'байдужість', 'нерозуміння', порівн.: *Опинившись в Австралії, я ... відчула, що більшість моїх друзів тут не розуміють мене. Ми опинилися на різних площинах. Я обурювалася з їх інертності, байдужого ставлення до подій в Україні. А вони не розуміли мого надмірного захоплення Україною* [2, 99].

Загалом варто відзначити, що прийом контрастування в оцінці теренних та діаспорних українців – наскрізний для мови аналізованих щоденникових записів. Семантичне розгортання відповідних образів у цьому сегменті часто переміщається в аксіологічну площину «свій – чужий» з акцентуванням поняття «патріотизм»: *Вияснила, що я вперше в житті відчула, що таке Батьківщина, що це – жити між своїми людьми. Почуття приналежності до народу тут дуже сильне, почуття, що ти вдома, просто захоплює. Правда, люди, які вирости в Австралії, цього не розуміють, тому що в Австралії немає поняття патріотизму* [2, 21].

Компонент негативної оцінки наявний у семантиці висловів, що характеризують покоління людей, вихованих під ідеологічним тиском радянської системи. Знаковими з цього погляду вважаємо контексти з опорною лексемою *страх*: *Не є таємницею, що в Україні ще дуже багато людей не пережили психозу страху* [2, 96]; *у старшого громадянства, ... ще нуртує страх перед невідомим майбутнім* [2, 49].

Пояснення негативних рис українського національного характеру надала С. Парфанович у своїх «спогадах про мандрівку» до України, зауважуючи, що «комплекс меншовартості та рабської психології є наслідком віковичного притиснення й закріпачення. Насправді, українська людина більше спрямована до природи (провінційність); українці допитливі, цікаві, мрійливі й жваві; гостинні та милосердні. Радянська влада знищила український народний характер. У Радянському Союзі українці ставали нудними та нецікавими, утрачали смак життя, не були більше гостинними й милостивими. Однак забувають, радше, верхи суспільства, але народ продовжує їх плекати» [8, 9–18]. Спорадично й сама авторка подає розгорнуті автологічні та образно-метафоричні мотивації поведінки людей: *В тих умовах позбутися залежності було неможливо* [2, 123]; *Чорнобильська трагедія дуже подіяла на психіку людей* [2, 27]; *Люди там ... знервовані*

дикими обставинами життя [2, 176]; *Їх життя неспокійне* [2, 176]; *Вони відчують велику потребу бути любленими* [2, 176] тощо.

Негативні аксіологічні смисли, що слугують для характеристики людини, змодельовані діаристкою в епізодично фіксованих контекстах із ключовими словами *зрада* (*Не допомогли мої протести й те, що я ображена «зрадою»* [2, 160]), *безвідповідальність* (*в Україні багато невідповідальних людей, які безсоромно лише використовують діаспорців, наші емоції до України й наші гроші* [2, 67]), *необов'язковість* (*Ніхто не спішить відповідати на факси, не спішить зателефонувати. Появилася якась страшна необов'язковість* [2, 131]), *байдужість* (*Я обурювалася з їх інертності, байдужого ставлення до подій в Україні* [2, 99]).

Частотним є означення *нечемний*, що актуалізує прагматичний смисл зневажливої оцінки: *нагадувалася нечемна поведінка нібито близьких мені осіб* [2, 176]; *поведінка певних осіб нечемна – через те я нервую* [2, 156].

Негативну оцінність експлікують також дієслівні ознаки: *необережно їздять в Україні водії. Переїжджаючи білу лінію, проділ дороги, не звертають уваги на світла. Поводяться водії ще гірше, як в Італії* [2, 48]; *З різних розмов відчула, що і на нашій славній Україні дехто любить сплеткувати* [2, 138]; *підвели мене ті, що мали зі мною зустрітися* [2, 67]; *Ревнують один одному навіть близькі собі люди* [2, 138].

Виразниками негативної оцінки слугують також абстрактні іменники, що мають формальні показники назв властивостей, ознак тощо: *Там (в Україні – І. С.) саме зараз можна використати дешево оплачувану роботу й швидко доробитися! Так роблять ті, які повернулися до свого українства тепер, коли стало «модним» їздити в Україну* [2, 177]. В інтерпретації М. Чигрин книжний іменник *українство* виражає іронічно-саркастичний прагматичний смисл.

Пояснення певному загостреному концентруванню уваги М. Галабурди на негативних рисах українців знаходимо в розвідці «Жіночі виміри культурологічних концепцій української діаспори» Ю. Денисенко. Авторка стверджує, що «дається взнаки більша природна емоційність жінок, їх схильність до ідеалізації «сили», примножена на сильнішу ностальгію за великою Батьківщиною» [3, 105]. Переконливим підтвердженням цього, на нашу думку, слугують завершальні рядки спогадів про третій «побут» в Україні: *Мені хотілося від українців в Україні ... не одного, як хочеться від коханої істоти* [2, 130].

Арсенал засобів мовного портретування людини в аналізованому щоденнику продуктивно доповнюють фразеологічні одиниці, що вживаються у двох типах контекстів:

– як компонент авторської самооцінки, опису власне авторських емоцій, відчуттів, переживань і под.: *Мурашки побігли по спині. Думала, що не зможу промовити слова* [2, 28]; *якісь неясні, бентежні пориви розпирали мені груди* [2, 43]; *Відразу зрозуміла, що Карпати припадуть мені до серця, і то на все моє життя* [2, 104];

– як засіб характеристики інших осіб: *Людей таких, про яких згадувала в цьому репортажі, в діяспорі хіба можна свічкою знайти!* [2, 61]; *Богдан Наливайко... не вірив своїм очам* [2, 56]; *Пан Павличко сміявся й казав (про Марічку Чигрин – І. С.): Де не посій – там воно вродиться!* [2, 56].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, моделювання образу людини в мові щоденника М. Галабурди-Чигрин пов'язане з особливостями фіксованих подій та відповідними світоглядними настановами авторки. Традиційні засоби портретування, описи психологічних та внутрішніх станів людини в інтерпретації авторки часто стають маркерами морально-етичної, соціальної й поведінкової характеристики описуваних персонажів.

Перспективу цього напряму девіаріумологічних студій визначає необхідність докладного вивчення окресленого в щоденникових записах образу людини – одного з домінантних сегментів вияву мовної особистості та світогляду автора у сфері еґо-тексту як особливого сегмента національної лінгвокультури.

Список використаної літератури

1. Вовк В. Спогади / Віра Вовк. – К. : Родовід, 2003. – 455 с.
2. Галабурда-Чигрин М. Україно, моя Україно... (Щоденник) / М. Галабурда-Чигрин. – К. : Вид. автора Марічки Галабурди-Чигрин, 2000. – 184 с.
3. Денисенко Ю. М. Жіночі виміри культурологічних концепцій української діаспори / Ю. Денисенко // Культура України. – Вип. 36. – 2012 – С. 101–107.
4. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності (стилістика та культура мови) / С. Єрмоленко. – К. : Довіра, 1999. – 431 с.
5. Космеда Т. А. Аксіологічні аспекти прагмалінгвістики: формування і розвиток категорії оцінки / Т. Космеда. – Львів : [б. в.], 2000. – С. 248–268.
6. Космеда Т. А. Еґо і AlterЕґо Тараса Шевченка в комунікативному просторі щоденникового дискурсу : монографія / Т. А. Космеда. – Дрогобич : Коло, 2012. – 372 с.

7. Новоженець Г. Прояви української ментальності в мистецтві української діаспори: світоглядні лінії та позиції / Г. Новоженець // Вісник Львів. ун-ту. – Вип. 8. – Львів, 2008. – С. 139–144.
8. Парфанович С. У Києві в 1940 році [спогади про мандрівку] / Софія Парфанович. – Авгсбург : [б. в.], 1950. – 69 с.
9. Сюта Г. М. Лінгвосвіт поезії авторів Нью-Йоркської групи : монографія / Г. М. Сюта. – К. : Ін-т укр. мови НАН України ; Вид. дім Дмитра Бураго, 2010. – 164 с.

УДК 811.133. 1' 37'42

Євгенія Сінченко

КОНЕКТОРИ ДІАЛОГІЧНИХ ЄДНОСТЕЙ ІЗ СЕМОЮ ЗАПЕРЕЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ ПРОЗІ

У статті з аналітичною метою здійснено спробу вичленити текстові конектори із семою заперечення, що в сукупності з іншими забезпечують комунікативну повноцінність тексту. Досліджено їхні мовні та функціональні характеристики в поверхневій і глибинній структурах елементів художнього діалогічного дискурсу.

Ключові слова: когезія, маркери, суб'єктивна модальність, інтенсифікація, логічні паралелі, еліпсис, імпліцитність, імплікація, асиметрія глибинної та поверхневої структури.

Синченко Е. Коннекторы диалогических единств с семой возражения в современной французской прозе. В статье с аналитической целью принята попытка вычленения текстовых коннекторов с семой возражения, которые, в совокупности с другими, обеспечивают коммуникативную полноценность текста. Исследованы их языковые и функциональные характеристики в поверхностной и глубинной структурах элементов художественного диалогического дискурса.

Ключевые слова: когезия, маркеры, субъективная модальность, интенсификация, логические параллели, эллипсис, имплицитность, импликация, асимметрия глубинной и поверхностной структур.

Sinchenko E. Connectors of Dialogic Cohesion With the Seme «Negation» in the Modern French Fiction. The article makes an analytical attempt of encoding textual connectors with the seme “negation” that provide communicative full value of a text in the complex with other connectors. Their speech and functional characteristics are studied in the surface and underlying structures of fiction dialogic discourse.

Key words: cohesion, markers, subjective modality, intensification, logical parallels, ellipsis, implicitness, implication, asymmetry of surface and underlying structures.